

YP:n nettisivuilla on kaksi blogia, päätoimittajan Zeitgeist ja nuorten tutkijoiden Yhteiskuntalogiikka eli YB. Nykyisin Aklinikkasäätiön tutkimuspäällikkönä oleva *Tuukka Tammi* on toimittanut jälkimmäistä alusta eli keväästä 2007 pitäen. Nyt YB:n syksyn avausjutussa (2.9.) Tuukka Tammi pelkistää, mistä huumeet oikein ovat peräisin. Sitaatti jutun ydinosisista:

”Toisin kuin englanninkielen samaa tarkoittava sana ’drug’, huume-termissä on se ongelma, ettei se kerro, mistä näissä psyykoaktiivisissa aineissa ja niiden kontrollissa on pohjimmitaan kyse: ne ovat lääkeaineita ja huumeepolitiikalla siivotaan lääketieteellisuuden jättämiä jälkiä.

’Huume’ on oikeudellinen konstruktio, jonka historiallisessa keskiössä on lääkkeiden väärinkäytön kontrolli. Nyt jo 100 vuotta täyttäneet kansainväliset huumeainepolitiikka sopimukset koskevat alun perin nimenomaan aineita, joilla on tai on ollut lääkinnällistä käyttöä. Vuoden 1961 yleissopimuksessa mainitaan 93 ainetta, mm. kannabis, kokaiini, heroiini, metadoni, morfiini, oopiumi ja kodeiini – kaikki nykyisiä tai entisiä lääkkeitä, kuten myös myöhemmin luetteloihin lisätyt LSD ja amfetamiini. Alkoholia ja tupakkaa, kahvia tai teknisiä liuottimia ei

sopimuksissa mainita. Huumeiden käyttö on lähtökohtaisesti päihdyttävien lääkkeiden väärinkäyttöä.

Nykymuotoinen huumeongelma Suomessa kiertyy opiaattien ja amfetamiinien ympärille. Molemmat ovat lääkeaineita, joita käytetään edelleen hyvin yleisesti myös laillisina lääkkeinä. Nykyisen ’huume’ongelman eli päihdyttävien lääkkeiden väärinkäyttöongelman syntymistä edisti huomattavasti suuri lääketieteellinen keksintö vuodelta 1853, nimittäin *injektioruisku*, jolla lääkkeitä saatiin ihmiselimestöön huomattavasti aiempaa tehokkaammin. Bayer lanseerasi opiaattilääke heroiinin vuonna 1898 ja markkinoi sitä aluksi eiddiktiivisena aineena, joka toimi hyvin myös morfinistien ja kodeinistien korvaushoitolääkkeenä. Temmler-Werke puolestaan tuotti metamfetamiinia sisältävän Pervitin-lääkkeen markkinoille vuonna 1938 suuren mainoskampanjan vauhdittamana. Pervitiniä, joka oli vuoden 1939 loppuun reseptivapaa lääke, käytettiin yleisesti Saksan ja jatkosodassa Suomenkin armeijassa. Vuonna 1941 Suomen armeijan varastoissa oli lähemmäs miljoona Pervitin-tablettia. Esimerkkejä huumeiksi luokiteltujen lääkkeiden käyttöön otosta ja markkinoinnista löytyy useita.

Sanat eivät ole viattomia, vaan ne aina joko paljastavat tai piilottelevat merkityksiä. Sana ’huume’ on piilottelija: se jättää kertomatta huumeongelman konkreettisimman taustan eli sen, että kyse on massamuotoisen lääketieteellisuuden ja lää-

ketieteellisen teknologian sivutuotteena syntyneestä ilmiöstä. Kannattaisiko suomeksikin alkaa puhua *lääkkeiden päihdekäytöstä* tai päihdyttävien lääkkeiden luvattomasta käytöstä?”

”Me vertaamme ihmisiin, emme asioihin. Siksi uskomme, että rikkaus ja köyhyys ovat jotain samaa eri aikakausina. Meidän on vaikea nähdä, että jos erotamme todellisuuden sitä koskevista asenteista ja arvostuksista, olemme menneisyyden upporikkaita rikkaampia.

Kartanossa tarjottiin sunnuntaipäivällisen jälkiruuaaksi jäätelöä. Nyt jokainen saa sitä kilon kahdella eurolla lähikaupasta.

Sata vuotta sitten ruhtinaskin kuoli bakteeritulehdukseen. Nyt jokainen voi hakea terveyskeskuksesta sen parantavan lääkekuurin.

Sata vuotta sitten köyhä oli perhe, jonka lapsilla ei ollut talvella kenkiä. Nyt perhe, jolla ei ole varaa lomamatkaan ulkomaille.

Keskimääräisellä energiankulutuksella mitaten meistä jokaisella on käytössään satakunta palvelijaa.” (*Markku Envall: Mikä Keisarin on. WSOY 2009, 125–126.*)

Yllä olevan sitaatin bongannut *Seppo Paananen* tekee lähete-kirjeessään Markku Envallin ajatuksista seuraavanlaisen sovellutuksen:

”Tästä sitaatista tulee mieleen

se Satu Apon tutkimus, jossa hän pohtii humalan arvonalennusta, sanotaan viimeisimmän sadan vuoden aikana. Nykyisin kuka tahansa, köyhinkin, voi milloin tahansa juoda itsensä känniin, kun ennen aikaan humala oli hyvin toimeentulevien, lähinnä talon isäntien, etuoikeus. Kunnan känni vastasi aikanaan aitoa Rolexia.

Nykyisen hyvinvointivaltion lyhyenkaavan kuvaus: kellä tahansa varaa olla kännissä kaiken aikaa.”

”Radiossa nuorehko mies julistaa, ettei käytä mitään julkisia palveluita, joten hänen verorahansa menevät muiden hyväksi. Hän korostaa näin kantavansa vastuuta heikoimmissa asemissa olevista. Kaunista ajattelua, mutta pakosti jää miettimään, voiko Suomessa kukaan elää täysin vailla julkisia palveluita. Eikö tyyppi käytä koskaan kirjastoa? Eikö kulje ruokakauppaan verovaroin rakennettuja teitä pitkin? Talviliukkailla jalankulkijan alla rahisee julkinen hiekka.

Nuoren ihmisen haavoittumattomuuden harhassa hän saattaa uskoa, ettei koskaan liukastu jäisellä kadulla eikä joudu sairaalaan. Silti yhteisesti maksettu terveydenhuoltomme on jo saattanut hänet aikoinaan turvallisesti maailmaan. Tasa-arvoinen koulujärjestelmämme on siivittänyt hänen tiensä akateemiseen ammattiin. Eivätkö nuoret sukupolvet enää miellä maksavansa ’velkaansa’ yhteiskunnalle ja vanhemmilleen siirtyessään itse veronmaksajiksi?” (*Ulla Järvi* Tesso-lehden 6/09 pääkirjoituksessa)

YP:n viime numerossa Maria Forsman analysoi jännittävästi tieteellisten innovaatioiden elinkaaren kulkureittejä, esimerkiksi nään sosiaalisen pääoman käsite. Toisaalla ovat tieteen virstanpylväät, jotka nopeasti murtautuvat esiin, läpäisevät tiedemaailman ja muuntuvat pian normaalitieteeksi. Sitten on Prinsessa Ruususia, virstanpylväitä, joita aikalaiset eivät ymmärrä kunnolla noteerata ja jotka saattavat pulpahtaa pintaan vasta vuosien, vuosikymmenten tai peräti vuosisatojen kuluttua, kun joku ne löytää ja aika on niille kypsä.

Hienossa syksyn kirjassaan ”Mikä henki meitä kantaa/Katselen työni jälkiä” Antti Eskola kertoo lahjakkaasta oppilaastaan *Klaus Weckrothista*, joka intensiivisen luomiskauden ja sitä seuranneen kriisikasauman jälkeen vaipuu syvään masennukseen – prosessista, josta Weckroth itse puolestaan on tässä lehdessä kertonut otsikolla ”Kuinka minusta tuli hullu?” (YP 5/2000).

Syksyn kirjassaan Antti Eskola näkee Weckrothissa uinuvan ilmiselvän Prinsessa Ruususen:

”Weckroth on nyt sairaseläkkeellä, ajattelee yhä terävästi ja lausukelee tarkkoja aforismeja, kun juttelemme puhelimesta tai kun joskus käymme yhdellä oluella ja menneitä muistelemalla tuotamme taas sen hengen, joka meitä työssämme kantoi. Hänen pienet, hienoja oivalluksia sisältävät kirjansa ’Toiminnan psykologia’ (Hanki ja jää, 1988), ’X voi olla kuka tahansa’ (Hanki ja jää, 1991), ’Mustavalkoista sosiaalipsykologiaa’ (Vastapaino, 1992) ja ’Minä ja se toinen’ (Hanki ja jää, 1994) ovat elämäntyö, jonka todellinen arvo paljastuu vasta, kun joku utelias ja viisas ryhtyy availemaan tekstien kryptisiä ilmaisuja.”

”Elokuussa kesää kaipaavat kulkevat kodittomina. Heillä on yhä henkinen rantapyyhe harjoilla, ja heinäkuun hiekat varisevat heidän hermostuneista sormistaan. He tuntevat, että jotain on vialla. He näkevät koulu-reput tavaratalon näyteikkunassa ja tuntevat, että pian joka repussa viedään jotain heiltä varastettua. He ovat luonnoltaan varpusia ja runoilijoita, nuo raukat. Kun muut ovat jo turvallisesti töissä, he istuvat terassilla ja soittelevat hätäpuheluista ystävilleen. Tule tänne, täällä on vielä hyvä tunnelma. Älä nyt petä minua. Heidän ranteitaan koristavat nuhriset festarirannekkeet kesäkuulta. He ovat odotuksen ja kadotuksen lapsia, jotka antavat menneelle kesälle sen surun ja tragedian tunnun. Kun he kulkevat opetusviraston ohi, ukkonen kasaa tumman pilvimuurin heidän ylleen, ja sade huuhtoo heidän jälkensä olemattomiin.

Elokuussa syksyyn siirtyvät seilaavat kärsimättömin sormin kalenteria ja jonottavat työväenopiston ovelta ilmoittautukseen ranskan alkeisiin, rivitanssikursseille ja metallipakotustöiden perustaitoihin. He tietävät, miten arkea hallitaan, koska he hallitsevat sitä syksyisin ottein. He ovat tarpeellisia, hektisiä ja toiveikkaita. Heidän takiaan sienet kasvavat ja kaupassa myydään hampaidenvalkaisuvalmisteita. Heille kesä on merkillinen häiritsevä valoilmio, jonka aikana huu-dellaan laiturilta toiselle... Syksyyn siirtyvät ovat meidän vahva siltamme talveen. Ilman heitä harhailisimme loputtomassa kesässä emmekä tietäisi, mitä elänoksemme teemme.” (*Riku Korhonen*, HS 19.8.)